

Què ha de tenir en compte un mestre sobre el saber?

“Els més savis s’agafen a allò que importa de saber als homes, sense considerar el que els infants estan en condicions d’aprendre. En l’infant busquen sempre l’home, sense pensar en el què és abans de ser home.” **Rousseau, J.J; Emili o de l’educació.**

Des de la infantesa que queda demostrat que el saber, el coneixement, com la resta de coses útils, no tenen valor de canvi, i no estan determinades per un espai o un temps concret. Ja ho deia Rousseau a Emili o De l’Educació que *“els primers moviments naturals de l’home consisteixen a mesurar-se amb tot el que l’envolta, i a experimentar en cada objecte que percep totes les qualitats sensibles que el poden afectar, el seu primer estudi es una manera física experimental relacionada amb la pròpia conservació, i de la qual se l’aparta amb estudis especulatiu abans que hagi pogut identificar el lloc que li pertoca en aquest món.”*¹

A les *“escoles típiques”*² aquesta experimentació es comença a privar a partir de la primària. Sembla ser que, per *“preparar als alumnes per a la vida”* (una vida que en teoria és plena de lliçons inservibles i proves escrites de memòria), els han de proporcionar uns coneixements obligatoris a assolir per ascendir de curs, coneixements que, al no estar lligats, no estan ni assimilats ni integrats. Schön parla d’un concepte de coneixement privilegiat que constitueix allò que han d’ensenyar els mestres i aprendre els alumnes. Els i les alumnes, per respondre a l’escola, tan sols ha de *“desconnectar”*, deixant de banda la seva creativitat i els seus coneixements propis. Schön defensa la idea de que *“en una escola que recolzés l’ensenyament reflexiu, els professors desafiarien la estructura de coneixement imposat.”*³

L’ensenyament reflexiu, però, s’ha perdut en les escoles, així com també en la resta d’entitats en general. La societat ja no busca reflexionar, tot i que se’l considera l’únic ésser viu que pot fer-ho. La grandesa de l’homo sapiens consisteix exactament en això, l’assoliment de la saviesa, la recerca del coneixement desinteressat. Fer diners i saturar les nostres vides de béns materials cada cop més superflus és una passió vàcua i d’allò més vulgar. S’hauria de buscar adquirir coneixement com una actitud desitjable. Sembla ser que un cop acabats els estudis, obligatoris o voluntaris, conèixer i desitjar saber està mal vist. Un dels principals mals que ho han causat, pot ser la infoxicació, un excés d’informació que fa més difícil saber i comprendre el saber. *“Naveguem cada cop amb més destresa per un mar d’informació escassament pertinent, sense aturar-nos mai”*, diu Javier Fernández del Moral a l’article de *“La tercera y definitiva brecha digital”* de la revista TELOS.

---

¹ Rousseau, J.J. (139,1989) Emili o De l’educació (2ª ed.). Gispert, M (trad.). Vic: Eumo Editorial

² Expressió utilitzada a: Schön, D. (287, 1998) El profesional reflexivo: cómo piensan los profesionales cuando actúan. Barcelona: Paidós Iberica

³ Schön, D. (292, 1998) El profesional reflexivo: cómo piensan los profesionales cuando actúan. Barcelona: Paidós Iberica

El creixement hiperbòlic de *“la societat del coneixement”*⁴ amenaça amb superar les capacitats biològiques i genètiques de la humanitat. La quantitat d'informació generada augmenta de manera més ràpida que la capacitat humana per processar-la. Actualment tot el que busquem, ho podem arribar a trobar en qüestió de minuts, en allò que alguns anomenem l'Aleph, o com la resta l'anomena, Internet.

Sortint d'aquest núvol de coneixement dispersat, molts cops fora de l'abast de moltes ments inquietes, Marina Subirats ens intenta tranquil·litzar, dient que la ignorància és el principi, la condició indispensable casi, del nou saber. ¿Serà l'Aleph doncs una manera d'iniciar-nos en la cerca d'el nou saber, i que és gràcies a sentir-nos ignorants que emprendrem aquesta cerca?, o per contra, ¿serà l'eina que impulsi a submergir-nos en aquest desert d'informació, ple de grans de sorra perduts com nosaltres, minvant així, les ganes de comprendre nous sabers?

Vist això, és on els educadors hi hem de ficar cullerada. Hi ha una dita que diu que un vaixell, tot i sentir-se segur a port, no ha estat fet per això. Els/les mestres, així com la resta d'involucrats, hauríem d'intervenir-hi. La *intervenció educativa* és un procés d'acció sobre altres subjectes, on es produeix una intromissió i una alteració de la seva realitat ambiental i personal, i on el mestre i la resta de referents de l'infant, jove i/o adult ha de saber actuar com un parallamps d'idees, essent capaç de transmetre les ganes eternes de conèixer, de saber. Com bé vaig sentir dir un cop de la veu de Jaume Cela: *“no s'ensenya el que es sap, sinó el que s'és.”* Hem de saber transmetre a través de la filiació intel·lectual entre mestre i deixeble, que *“el saber que s'autosatisfà es correspon amb la ignorància que s'ignora”* (Léon Robin), que *“el que fa pensar més és tot el que encara no hem pensat”* (Anna Pagés) i que, per mala sort, el saber està cada cop més vinculat al “fer”.

Tenint present que el coneixement és canviant, que no existeix un saber omnipotent i omnipresent tot i l'existència de l'Aleph, i que el que és millor ha de prevaler davant el que s'ha de fer; hem de permetre la experimentació i la descoberta del coneixement personal útil, o el Life Long Learning, per tal de que la societat no aturi el “desenvolupament natural” dels infants, sentenciats des de les escoles, a l'escorxador del coneixement.

Com bé anunciava Plató, serà llavors quan l'infant *“per fi podria, no tan sols veuria la imatge del sol en les aigües i on fos que es reflexés, sinó fixar-se en ell i contemplar-lo allà on veritablement es trobi (...). Després d'això, començant a raonar, arribaria a concloure que el sol és el que crea les estacions i els anys, el que governa tot el món visible, i que és en certa manera, la causa de tot el que es veia des de la caverna.”*⁵

---

⁴ Expressió utilitzada a: V.V.A.A. (2011) La sociedad de la ignorancia. Madrid: Editorial Península

⁵ Plató (275, 1985) revisada per: Azcarete, P. La República o El Estado. Madrid: EDAF